

Dezvoltarea competențelor transversale prin parteneriat Erasmus+ la Liceul Tehnologic de Mecatronică și Automatizări Iași

Liceul Tehnologic de Mecatronică și Automatizări Iași este coordonatorul și beneficiarul singurului proiect de **parteneriat Erasmus+ VET** runda 2015 câștigat la nivelul județului Iași.

„**TRAINing Transversal - Supporting Career Development and Research**„, este un proiect în valoare totală de 160.500 Euro care se derulează pe parcursul anilor **2015-2017**, sub coordonarea prof. consilier școlar Daniela Robotă.

Alături de LTMA lucrează specialiști din **5 instituții din Europa: Archivio della Memoria Roma-Italia, Frauenberatungsstelle Oberpullendorf – Austria, Burdur İl Milli Eğitim Müdürlüğü – Turcia, Bluebook s.r.l. – Torino-Italia, ProEduca o.s. – Cehia.**

Obiectivele proiectului sunt: crearea unui mecanism de dezvoltare, monitorizare și evaluare a competențelor transversale pentru tinerii în căutarea unui loc de muncă prin dezvoltarea unui model inovator, modular de tip blended (rotation) pentru asigurarea dezvoltării competențelor transversale. Proiectul și-a propus includerea acestei abordări în practicile educaționale la nivele cât mai diverse, folosind mijloace IT și informații relevante de pe piața muncii pentru a crește numărul și calitatea programelor de formare pentru creșterea angajabilității tinerilor.

Formatorii și trainerii urmăresc în mod special înțelegerea aprofundată a nevoilor de formare în domeniul competențelor transversale, dezvoltarea competențelor pedagogice pentru susținerea procesului de învățare și folosirea informațiilor de pe piața muncii pentru dezvoltarea unor programe noi de formare, la standarde înalte de calitate.

Concret, **activitățile principale** ale proiectului cuprind:

1. Derularea **studiului de cercetare** (TSR) asupra competențelor transversale (pregătire, colectare date, interpretare calitativă și cantitativă, raportare, concluzii)
2. Dezvoltarea celor **6 module** folosind sistemul blended pentru competențele transversale:
 - Modul 1: Comunicare interpersonală
 - Modul 2: Învățarea învățării
 - Modul 3: Competențe sociale și civice
 - Modul 4: Antreprenoriat și inițiativă economică
 - Modul 5: Diversitate culturală
 - Modul 6: Valori etice și dezvoltare durabilă, bună guvernare
3. **Testarea modulelor la nivel local și internațional** prin programele de formare internațională de scurtă durată
4. **Publicarea** variantelor finale a Modulelor (platformă online, manual, metodologia pentru sesiunile de lucru directe)
5. Implementarea planului de **Diseminare** și Exploatare a rezultatelor

Competențe și abilități în secolul XXI – ce sunt competențe transversale?

De-a lungul ultimilor 20 de ani, o gamă largă de termeni, cum ar fi competențele cheie sau de bază, competențe transversale, competențe cross-curriculare etc. a fost folosită pentru a defini setul de cunoștințe, abilități, deprinderi și trăsături care sunt promovate de către educatori, responsabili educaționali sau angajatori, ca având o importanță critică pentru succesul profesional în lumea de astăzi și pentru carierele și locurile de muncă contemporane. De multe ori, în abordările americane ele sunt denumite abilitățile secolului 21, cum ar fi studiile longitudinale pe scară largă ale Parteneriatului pentru competențele secolului 21 (în prezent

Parteneriatul pentru învățare în secolul 21 sau P21) - o coaliție care include membri ai business-ului american comunitate, lideri din educație și factori de decizie politică. La nivel european, diversele inițiative puse în aplicare în cadrul Uniunii Europene, se referă la competențele cheie sau un echivalent pentru această denumire.

Cadrul european de referință privind competențele-cheie a fost definit în Recomandarea privind competențele-cheie pentru învățarea pe tot parcursul vieții, adoptată de Consiliul și Parlamentul European în decembrie 2006, ca urmare a cinci ani de muncă a experților și a reprezentanților guvernamentali care colaborează în cadrul metodei deschise de coordonare. Recomandarea definește cele 8 competențe-cheie recunoscute la nivel european (Recomandările Parlamentului European și al Consiliului din 18 decembrie 2006 privind competențele-cheie pentru învățarea de-a lungul vieții (2006/962 / CE), Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, 30.12.2006).

Definițiile termenului de *competență* tind să se refere la o noțiune complexă, care merge dincolo de aspectele cognitive și include, de asemenea, atitudini și capacități, alături de un set de competențe. În plus, ele includ noțiunile de capacități, capabilități, calități, atribute, etc. Competențele cheie în accepțiunea europeană sunt acelea de care "toți indivizii au nevoie pentru împlinirea și dezvoltarea lor personală, pentru o cetățenie activă, incluziune socială și ocuparea forței de muncă". Definiția UE a competențelor în EQF (Cadrul European al Calificărilor) include o noțiune de autonomie și responsabilitate. Astfel, "competența este definită ca fiind capacitatea dovedită de a utiliza cunoștințe, aptitudini și abilități personale, sociale și/sau metodologice în situații de muncă sau de studiu și în dezvoltarea profesională și personală.

În documentul din 2004, Competențele-cheie pentru învățarea pe tot parcursul vieții; competența este descrisă ca o combinație de abilități, cunoștințe, aptitudini și atitudini cruciale pentru împlinirea personală, cetățenia activă, incluziune și angajabilitate. Contextele sunt armonizate; principala diferență este că, pentru EQF, competența trebuie să fie "dovedită", deoarece este un cadru explicativ ce se află în strânsă legătură cu calificările profesionale.

Abilitățile, pe de altă parte, înseamnă "capacitatea de a aplica cunoștințele și de a folosi îndemănările proprii pentru a finaliza sarcinile și pentru a rezolva problemele. În contextul Cadrului european al calificărilor, abilitățile sunt descrise ca fiind cognitive (implicând utilizarea gândirii logice, intuitive și creative) sau practice (implicând dexteritate manuală și utilizarea de metode, materiale, unelte și instrumente).

"Cheie" reflectă gama de competențe de bază de care are nevoie individul, în scopul de a funcționa eficient în societate. Prin urmare, competențele-cheie contribuie la ambele obiective individuale și sociale, prin care să permită realizarea de:

- Realizarea și dezvoltarea personală pe tot parcursul vieții: crearea de capital cultural
- Cetățenia activă și incluziunea în societate: crearea de capital social
- Capacitatea de inserție profesională - capacitatea fiecăruia de a obține un loc de muncă decent: crearea capitalului uman.

Cadrul european al competențelor-cheie definește cele 8 competențe cheie dintre care *patru* pot fi dobândite în cadrul disciplinelor tradiționale și, prin urmare, tind să fie ancorate în programele curriculare: comunicare în limba maternă - alfabetizare, competența matematică, competențe de bază în știință și tehnologie și comunicarea în limbi străine. Acest grup de competențe (în primul rând cognitive), este văzut ca fiind măsurabile (la nivel național și internațional); competențele fiind evaluate prin teste iar rezultatele acestor teste sunt utilizate în cadrul eforturilor de îmbunătățire școlară la clasă, la școală și la nivel de sistem școlar.

Un al doilea grup de competențe tinde să aibă nevoie de un grad mai mare de organizare cross-curriculară, în cazul în care sunt competențele care trebuie atinse: a învăța să înveți, competențele sociale și civice, spiritul de inițiativă și antreprenoriat și exprimarea culturală. Ele sunt văzute ca fiind susținute de abilități transversale, cum ar fi gândirea critică, creativitate, inițiativă, rezolvare de probleme, evaluarea riscurilor, luarea deciziilor și gestionarea constructivă a sentimentelor.

Abordarea TRAIT privind competențele, aptitudinile și transferabilitate

Prezentul proiect își propune să dezvolte ultimele 4 competențe transversale: a învăța să înveți; competența socială și civică; spiritul de inițiativă și antreprenoriat; expresia culturală, propuse în Competențele cheie pentru învățarea de-a lungul vieții (Consiliul Uniunii Europene, 2006).

Investigațiile inițiale efectuate de către partenerii implicați în acest proiect, au sugerat că ar trebui să adăugăm încă 2 competențe transversale, care au reieșit din focus-grupurile organizate cu factorii de educație (formatori, profesori) și angajatori: comunicare socială și interpersonală și dezvoltarea durabilă - buna guvernare (considerând potențialul pe termen lung pentru o economie mondială în creștere într-o societate bazată pe comunicare).

Cadrul de TRAIT al celor două competențe adăugate este următorul:

Competență	Definiție
Comunicare interpersonală și socială	Printre acestea se numără înțelegerea dimensiunii interculturale în societate și în Europa, având în vedere identificarea cultural națională în interacțiune cu restul lumii. Comunicare interpersonală și socială dezvoltă încrederea și empatia în lucrul cu alții, permițându-le să comunice în mod eficient în diferite situații sociale, exprimând frustrarea într-un mod constructiv și ajungând la un compromis în lucrul cu ceilalți. Această competență ar trebui să includă depășirea stereotipurilor și prejudecăților, împreună cu înțelegerea codurilor de conduită și maniere.
Dezvoltare durabilă – bună guvernare	Dezvoltarea durabilă se bazează pe conștientizarea individului pentru abordările de mediu, sociale și de dezvoltare ale lumii contemporane, evaluarea individuală și responsabilitatea colectivă în realizarea unui viitor durabil. Oamenii sunt capabili să identifice și să conecteze dimensiunile ecologice, economice și sociale ale problemelor, luând în considerare mai multe aspecte, în ceea ce privește sustenabilitatea locală și la nivel mondial, având în vedere trecutul, prezentul și viitorul. Acest lucru ar trebui să includă, de asemenea promovarea valorilor, comportamentelor și practicilor durabile care abordează egalitatea de gen, echitatea și respectarea drepturilor omului.

Transversal versus transferabil

Termenul "*competențe transversale*" a înlocuit în mare măsură "competențe transferabile". Acestea din urmă se referă la abilitățile care sunt relevante pentru locuri de muncă și ocupații, altele decât cele pe care le au în prezent sau le-au achiziționat recent. Aceste abilități pot, de asemenea, să fie dobândite prin activități de petrecere a timpului liber sau prin participarea la programe specifice de educație sau formare. Mai general, acestea sunt competențe care au fost învățate într-un context sau cu scopul de a rezolva o situație/problemă specială și pot fi transferate ulterior în alte contexte (Cedefop 2008).

Potrivit lui Lorenz (2014), competențele transversale se referă la un set de aptitudini transferabile, care includ trăsături și competențe comportamentale personale și sociale. Aceste abilități socio-emoționale pot fi clasificate în funcție de două perspective distincte: i) competențe intra-personale care să sprijine dezvoltarea holistică a individului, și ii) competențe inter-personale, care permit individului să participe efectiv în societate.

Acest proiect recunoaște interacțiunea complexă între aceste dimensiuni și consideră competențe transversale în accepțiunea modalităților de lucru, modalităților de lucru cu alții și a modului de a gândi și a modului de a gândi cu alții.

Rezultatele finale ale cercetării cross-culturale derulate în cadrul proiectului TRAIT, subliniază încă o dată importanța competențelor transversale, comparativ cu cele profesionale, atât pentru angajatori cât și pentru formatori (profesori, traineri).

Scopul acestei cercetări a fost acela de a obține perspective de la angajatori, organizații de formare și responsabili educaționali (traineri, profesori din sistemul VET) cu privire la cunoștințele și practicile referitoare

la dezvoltarea competențelor transversale, punând întrebări cu privire la importanța competențelor transversale, prioritățile specifice competențelor transversale și a deficiențelor în dezvoltarea competențelor transversale.

Cercetarea a asumat ca și cadru conceptual de referință, *cadrul European al celor 8 competențe cheie (Key Competences for Lifelong Learning (2006/962/EC))* luând în centrul atenției cele 4 competențe transversale. Rezultatele obținute susțin empiric acest cadru teoretic iar instrumental utilizat (elaborat în cadrul acestei cercetări) este stabil/de încredere și poate fi folosit în evaluarea competențelor transversale atât în mediul educațional cât și în mediul economic. Această cercetare a fost proiectată, implementată, monitorizată și evaluată cu ajutorul Facultății de Psihologie și Științe ale Educației (Universitatea Al. I. Cuza din Iași), care este partenerul asociat al proiectului TRAIT. Cooperarea în cadrul acestui studiu va rămâne activă și valabilă până la publicarea finală a rezultatelor în publicații științifice academice de specialitate.

În cadrul cercetării am obținut informații semnificative conform cărora competențele transversale sunt cel puțin la fel de importante ca și competențele tehnice pentru tinerii angajați și că aceste competențe sunt, prin urmare, predictorii mai buni ai succesului pentru angajați (salarii, succesul profesional). De asemenea, unele competențe transversale sunt considerate mai importante și mai esențiale pentru angajați.

Considerând rezultatele obținute prin cercetarea TRAIT, dacă fi să considerăm un profil optim al unui viitor sau actual bun angajat, acesta ar trebui să cuprindă, pe lângă competențele tehnice specifice profesiei, cel puțin *o bună abilitate de a ști să înveți* și un *ridicat spirit antreprenorial*. De aceea, orice model de formare pentru viitorii sau actualii angajați, ar trebui să includă informații și activități care să se refere la aceste două competențe transversale. Luând în considerare, de asemenea, faptul că responsabilitatea percepută pentru formarea competențelor transversale în general, este atribuită *școlii* (sistemului educațional), am putea recomanda ca aceasta să ia în considerare mai atent (eventual prin programe dedicate) dezvoltarea competențelor de învățare a învățării și de stimulare a spiritului antreprenorial.

Reflectând asupra tuturor întrebărilor de cercetare propuse în demersul nostru, putem concluziona faptul că abilitățile transversale sunt complexe și nu pot fi educate (învățate) ci mai degrabă trebuie exersate prin experiență practică. Această experiență practică poate și stimulată și în școală (într-un cadru mai formal al învățării) prin abordări care să includă: auto-dirijarea învățării, învățarea pe bază de proiecte (proiecte ce simulează situații reale, proiecte desfășurate în mediul natural sau în comunitate), reflectarea, participarea și dialogul și o perspectivă generală multi- și inter- disciplinară în gândire și în muncă. Un model de învățare care se centrează pe dezvoltarea competențelor transversale ar trebui să includă scenarii în care elevii (formabilii) să-și formeze propria experiență, să experimenteze, să organizeze materialele pentru ei înșiși și să se adapteze provocărilor.

Considerăm că o regândire a abordării competențelor transversale este o cerință actuală a lumii contemporane, atât din punct de vedere social cât și din punct de vedere economic. Lumea contemporană este într-o continuă schimbare, foarte dinamică și plină de incertitudini. De aceea, abilitățile de autonomie socială și economică devin mai importante decât achiziția cunoștințelor clasice și trebuie să devină o preocupare centrală pentru educație.

O prezentare a proiectului puteți vizualiza aici:

https://prezi.com/63y5qtmwwzm/dezvoltarea-competentelor-transversale-pentru-sustinerea-une/?utm_campaign=share&utm_medium=copy

Mai multe informații despre proiect puteți găsi pe:

Siteul proiectului: <http://www.traits-erasmusplus.com>

Pagina de facebook: <https://www.facebook.com/TRAITproject>

Blog: <http://traits-erasmusplus.blogspot.au/>